

Vereniging
Natuurmonumenten

NATUURMONUMENTEN ZIET KANSSEN VOOR MODERNE NATUUR IN FRYSLÂN

Henk Dommerholt

Twirre bestaat 15 jaar, een feestje waard. In 2005 zijn er nog meer jubilarissen: It Fryske Gea bestaat dan 75 jaar en Natuurmonumenten 100 jaar. Staatsbosbeheer en Vogelbescherming Nederland hadden al eerder hun eeuwfeest. Kortom een goed moment om eens naar de toekomst te kijken vanuit de ervaring die de natuurbescherming al meer dan een eeuw heeft, ook in Fryslân.

In de aanloop naar de herziening van het Streekplan in 2005 hebben Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, It Fryske Gea en de Friese Milieu Federatie nagedacht over de toekomstmogelijkheden van de natuur in Fryslân. Samen met het bureau Altenburg & Wymenga uit Veenwouden hebben we de bijgevoegde folder ontwikkeld onder de titel *Natuur; kansen voor Fryslân*. De natuurskansen zijn in drie thema's uitgewerkt. Ze zijn zeer kenmerkend voor onze provincie en overlappen elkaar deels:

1. vogelrijk Fryslân
2. waterrijk Fryslân
3. wouden en beken

Vanuit deze beelden zijn kansen geformuleerd voor de natuur sec, maar ook in combinatie met en rekening houdend met andere functies. We gaan er vanuit dat er naast de overeengekomen ecologische hoofdstructuur meer ruimte moet en kan komen voor natuur in de breedste zin van het woord. Natuur en landschap kunnen zeker ook andere belangen van dienst zijn zoals bijvoorbeeld de waterberging, de baggerproblematiek en de recreatie. Bovendien kunnen ze een aantrekkelijke woonomgeving opleveren.

Welke natuur willen we, wat is modern en wat is moderne natuur?

Moderne natuur is een contradictio in terminis. Natuur is eigenlijk het tegengestelde van modern. Dus moderne natuur is in mijn beleving meer natuur van het oorspronkelijke. Wel kun je natuur modern noemen als een brede laag van de bevolking wat over heeft voor natuur. En dat besef begint te groeien. Mensen zoeken steeds meer ruimte en rust om weer op verhaal te komen, vooral in een natuurlijke omgeving. Hoe authentieker hoe beter. Mensen moeten kunnen wandelen en mensen willen bijzondere natuur kunnen ontmoeten. Om die reden zijn het Wad en de Waddengebieden ook zo in trek. Men wil het steeds meer en liefst dicht bij huis. Het is mijn droom dat mensen steeds meer respect gaan krijgen voor andere organismen. Dan krijgt de Friese uitdrukking 'libje en libje lte' inhoud. Wie dat gaat beheren is dan van minder belang, als er maar ruimte voor flora en fauna wordt gecreëerd.

'Functiecombinatie'

Fryslân is op het gebied van natuur en land-

Ganzen als symbool van Fryslân?

foto: Wolter van Dijk

schap een heel bijzondere provincie. Er zijn veel aanknopingspunten om nog veel meer met dit gegeven te doen. Functiecombinatie lijkt het toverwoord voor de verdere ontwikkeling van een natuurlijk platteland. Functieverandering is nodig om robuustere natuur te maken. Ook in combinatie met de agrarische functie zal er in toenemende mate meer plaats komen voor natuur en landschap door groene en blauwe diensten. Omdat de subsidies voor die sector steeds meer zullen verschuiven naar het mede ontwikkelen van andere maatschappelijke doelen in het buitengebied. Zo blijft er mogelijk nog ruimte voor agrarische bedrijven met een minder intensief bouwplan.

Draagvlak

Hoeveel steun er voor extra natuur- en landschapswaarden komt bepaalt de politiek. De ambitie van de politiek wordt weer sterk bepaald door het draagvlak voor natuur onder de bevolking. Natuurorganisaties spelen een belangrijke rol bij het aanwakken van dit draagvlak. Vooral zij kunnen er voor zorgen dat de bevolking het belangrijk vindt dat er veel natuur en een gaaf landschap in hun omgeving zijn. Zij moeten dus dicht bij de mensen staan en basale wensen van de bevolking in en om hun terreinen realiseren. Simpele zaken als parkeergelegenheden, goede wandelrou-

tes, zones om honden vrij te laten of spannen-de excursies bepalen de houding van mensen. Als we er in slagen om de recreant en de Friese inwoners in te laten zien dat het kenmerkende open landschap van de westelijke helft en het besloten landschap van het oostelijk deel van Fryslân met al hun natuurskansen de kwaliteit bepalen voor hun leefgenot, dan komt die steun vanzelf. Het is dus vooral een kwestie van communicatie: maak natuur en landschap belangrijk!

Ruimte voor natuur

Natuur in Fryslân heeft veel water nodig. Dit wordt ook voorspeld. Als we daar handig op inspelen dan kan er weer wat hersteld worden van de oorspronkelijke natte natuur die door de grootschalige landinrichtingsprojecten om zeep zijn geholpen. Veel water heeft altijd bij het imago van Fryslân gehoord.

We liggen in de trekbaan van veel Europese trekvogels. De kust, in combinatie met de Wadden en weldergebieden zijn van oudsher zeer vogelrijke gebieden. Veel mensen in Fryslân voelen daar betrokkenheid bij. Samen met de Fryske Feriening foar Fjldbiology, de Bond van Friese Vogelbeschermings Wachten en de Stichting Boeren Natuur zouden we ruimte voor deze vogelrijkdom hoger op de agenda van de politiek moeten kunnen krijgen. Zo-

dat er planologisch scherpere randvoorwaarden worden geformuleerd om de ruimte opener en voedselrijker te houden. Als Fryslân haar verantwoordelijkheid voor bijvoorbeeld de Grutto serieus oppakt en zorgt dat de grotere open weidegebieden behouden blijven, dan kunnen daar veel andere vogelsoorten van mee profiteren.

De vele ganzen in Fryslân roepen nu nog weerstand op. Maar als we bereid zijn een ruime gedoogvergoeding op tafel te leggen, wat in verhouding tot andere maatschappelijke kosten relatief een laag bedrag vraagt, dan zal het tij keren. En kan de gans tot een symbool van Fryslân uitgroeien waar veel ondernemers op in kunnen spelen. Mijn suggestie van vijf jaar geleden om meer toerisme rond de over-

winterende ganzen te ontwikkelen, is inmiddels behoorlijk opgepakt. Fryslân mag zich gelukkig prijzen met een groeiend aantal ganzen. Zo veel vogels versterkt het imago van Fryslân als natuurlijke plattelandsprovincie.

Kraanvogels, Dassen, roofvogels etc. zijn soorten die borg staan voor het beschermen van het landschap en de natuurgebieden in de oostelijke helft. De beekdalen hebben in hoofdlijnen nog een goed herkenbare structuur, de oorspronkelijke natuurwaarden, gebonden aan kwel en een subtiele waterhuishouding is niet één, twee, drie te herstellen. Er zal in het hoofdzakelijk agrarische beheer een aardverschuiving moeten plaatsvinden willen we weer complete natuurlijk functionerende stroomdalen terug kunnen krijgen. Dat lijkt mij

niet realistisch. Slechts een goede bewaking van de landschappelijke structuur kan dit gebied aantrekkelijk houden voor mens en natuur. Belangrijkste voorwaarde is dat dit gebied niet verder dichtslibt met allerlei bebouwing, hoe aantrekkelijk het wonen er ook is. Dat is de kip met de gouden eieren slachten.

Nederland zal steeds verder verstedelijken; ook het nog agrarische noorden zal in toenemende mate in woonfuncties veranderen. Dit sluipende proces moet onderkend worden, de provincie en de gemeenten zullen een strak planologisch beleid moeten voeren anders gaat er veel van het Fries eigene verloren en daarmee een aantal basisvoorwaarden voor behoud en ontwikkeling van veel natuurkwaltiteiten. Ubbje en Ibbje lile!

**Henk Dommerholt,
Vereniging Natuurmonumenten,
Postbus 764,
9400 AT Assen,
tel.: 0592-305050**

e-mail: h.dommerholt@natuurmonumenten.nl